

BIA

ทำบุญ ๓ แบบ

www.dhamma4u.com

ธรรมะใกล้มือ

ลำดับที่ ๗ / ๕๓

ธรรมะเล่มน้อย

เป็นหนังสือธรรมะขนาดพกพารายเดือน ๑๒ เล่ม ๑๒ เดือน เพื่อเจริญสติและแสวงหาปัญญาเบื้องต้น สำหรับผู้ไม่มีเวลาศึกษาเนื้อหาโดยละเอียด สามารถมีส่วนร่วมได้โดย

๑. ผู้ที่อ่านแล้วคิดว่าดีมีประโยชน์ โปรดส่งมอบให้แก่ผู้อื่นต่อ เปรียบดังท่านให้ทาน

๒. สนับสนุนการจัดพิมพ์หนังสือธรรมะเล่มน้อยตามกำลัง

๓. เลือกจัดพิมพ์หนังสือธรรมะเล่มน้อย เพื่อเผยแผ่ในวาระต่าง ๆ เช่น งานวันขึ้นปีใหม่ งานวันเกิด งานสมรส งานเฉลิมฉลอง งานบุญ งานศพ ฯลฯ โดยสามารถเลือกเอาเฉพาะ ส่วนที่เป็นธรรมบรรยายและพิมพ์บางส่วนเพิ่มเติมได้

ธรรมะดี ๆ มีติดตัวไว้ เพื่อเจริญสติและปัญญา

ร่วมเป็นเจ้าของภาพพิมพ์ธรรมะเล่มน้อยได้ที่

หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

โทร. ๐ ๒๙๓๖ ๒๘๐๐

REGISTRAR GENERAL ARCHIVES

หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

ทำบุญ ๓ แบบ

พุทธทาสภิกขุ

ธรรมเทศนาพิเศษ

แสดงเมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๑๐

ณ สวนโมกขพลาราม

หมายเหตุ ทำบุญ ๓ แบบ เดิมชื่อ (ตรีวิธบุญญกถา)

ทำบุญ ๓ แบบ

ธรรมเทศนาในวันนี้เป็นธรรมเทศนาพิเศษ
 พราราณีให้ท่านทั้งหลายบำเพ็ญทักษิณาทานเป็นพิเศษ
 อีกนั่นเอง จะได้วิปัสสนาในบุญญกถา คือเรื่องที่เกี่ยวข้อง
 กับบุญ เพราะว่าสิ่งที่เรียกว่า “บุญ” นี้เป็นสิ่งที่มีความ
 สำคัญสำหรับพุทธบริษัททั้งหลาย, แม้ว่าท่านทั้งหลาย
 ที่มาประชุมกันที่นี้ก็มีมูลเหตุมาจากความต้องการ
 บุญ; และทุกคนก็พูดถึงแต่เรื่องบุญ มาทำบุญ ไปทำ
 บุญ, เทียววิ่งว่อนไปหมด.

นี่ก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับการทำบุญ, และผันถึง
 ระลึกถึงอยู่แต่เรื่องบุญ; จึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้อง
 กระทำให้เป็นบุญกันขึ้นมาจริงๆ และเป็นเรื่องที่ควรนำ
 มาพิจารณาอยู่บ่อย ๆ เพื่อให้เป็นบุญยิ่งขึ้น และกว่า
 จะถึงที่สุด. เพราะเหตุฉะนั้น ท่านผู้ใดที่ต้องการบุญ
 จงตั้งใจฟังให้เป็นอย่างดี อย่าฟังพอเป็นพิธีเหมือนคน
 โดยมาก. ที่เป็นคนโง่ ไม่รู้ว่าการทำบุญนั้นคืออะไร?
 ทำอย่างไร? เพื่ออะไร? แล้วก็ทำบุญโดยสักว่าเหมา ๆ

เอาว่าเป็นบุญ เขาทำอย่างไรก็ทำอย่างนั้นเหมือนเขา แล้วก็ทักท้วงเอาว่าได้บุญ อย่างนี้มีกันอยู่ทั่วไป; เรียกว่าได้บุญตามเขาว่า ได้บุญอย่างละเมอเพื่อฝันไปเท่านั้นเอง บางทีไม่คุ้มกับบุญด้วยซ้ำไป. เพราะจะเปรียบเทียบบุญชนิดนั้นก็แค่สิ่งที่เป็นเพียงเปลือกกะพี้เท่านั้นเอง.

บางคนยังยิ่งไปกว่านั้นเสียอีก คือว่า ต้องการเพียงสักแต่จะทำบุญ ก็แล้วกัน ไม่รู้ว่าเอาบุญไปทำอะไร. นี่เป็นคนโง่มาก น่าสงสารที่สุด; คือว่าทำบุญก็แล้วกัน ไม่รู้ว่าเอาบุญนั้นไปทำอะไร.

ข้อนี้เปรียบเหมือนกับคนที่เลี้ยงไก่, เป็นคนโง่เลี้ยงไก่, อดุตสำหรัเลี้ยงไก่ด้วยความยากลำบาก หมดเปลืองสิ่งของ หมดเปลืองเวลา; ครั้นไก่โต ไช่ออกมา ก็หาไม่รู้ว่ ไช่นั้นมีประโยชน์; ก็ปล่อยให้ไช่นั้นเรียราดอยู่ั่นเอง หาได้เก็บไว้ไม่ กลับปล่อยให้หามาั่นกิน คนเหล่านี้จะโง่เขลาสักเท่าไร ท่านทั้งหลายลองคิดดูเถิด, ก็จะมีเรียกได้สั้น ๆ ว่ เป็นคนที่เลี้ยงไก่ไว้ไช่ให้

หมากิน ตัวเองไม่ได้สนใจ เพราะไม่เข้าใจว่าไข่นั้นคืออะไร.

นี่เหมือนกับทายกทายิกาทั้งหลายที่มัวแต่ทำบุญ แล้วก็ไม่ว่าบุญคืออะไร, จะเอาไปทำอะไร ก็หาได้สนใจในส่วนที่เป็นบุญจริง ๆ ไม่, สนใจแต่เรื่องทำบุญเท่านั้น เหมือนคนโง่ สนใจแต่เรื่องเลี้ยงไก่ แต่แล้วก็หาได้สนใจเอาไข่ไม่.

ลองพิจารณาดูเอาเถิดว่าคนชนิดไหน, ทายกทายิกาพวกไหนที่เป็นคนโง่เลี้ยงไก่ไว้ไข่ให้หมากิน, มันก็คือทายกทายิกาที่ดีแต่ทำบุญให้ทาน เลี้ยงพระ บำรุงศาสนา แล้วก็หาได้รับเอาตัวศาสนาไปเรียนรู้ และปฏิบัติไม่, ดีแต่ทำบุญเลี้ยงพระ ให้ทาน บำรุงศาสนาอย่างเดียว ไม่รู้จักรับเอาตัวของพระศาสนาไปศึกษาและปฏิบัติ และให้ได้รับประโยชน์เต็มแต่ตามควรแก่การปฏิบัติ; คนชนิดนี้แหละ คือ คนที่ทำบุญเหมือนกับเลี้ยงไก่ไว้ไข่ให้หมากิน.

ทำบุญมากมายจนตลอดชีวิตก็ยังเป็นอย่าง

นั้นอยู่นั่นเอง เพราะว่าจิตใจไม่ได้ดีขึ้นกิเลสไม่ได้เบาบางลง, ไม่รู้ว่าพระพุทธศาสนาคืออะไร ? ไม่รู้ว่าพระพุทธเจ้าทรงสอนอะไร ? ไม่รู้ว่าหัวใจของพระพุทธศาสนานั้นคืออะไร? เพียงแต่จะรู้ ก็ไม่รู้เสียแล้ว แล้วจะปฏิบัติได้อย่างไร; ก็เลยไม่ได้มรรคผลแต่ประการใด, นี้เรียกว่า ทายกทายิกาที่ดีแต่เลี้ยงไก่ไว้ไขให้หมากิน.

ขออภัยที่ต้องใช้คำตรง ๆ โสกโดก อย่างนี้; เพราะว่าเป็นการช่วยความจำได้อย่างดีว่า ทายกทายิกาทั้งหลายจงได้ หยุดการบำเพ็ญบุญชนิดที่เหมือนเลี้ยงไก่ไว้ไขให้หมากินนั้นเสียเถิด.

จงได้ขยันเลี้ยงไก่ไปในทางที่ว่า รู้จักถือเอาไข่จากไก่เอาไปเป็นประโยชน์แก่ตนให้มากที่สุดเถิด.

ขอให้บำรุงศาสนาแล้วได้รับประโยชน์จากศาสนา: เป็นผู้เรียนรู้ตัวศาสนา, เป็นผู้ปฏิบัติตัวศาสนา, เป็นผู้มึจิตใจที่สะอาด, มึจิตใจที่สว่าง และมีจิตใจที่สงบ, ความที่มีจิตใจสะอาดสว่างสงบ นี้

แหละคือตัวแท้ของศาสนา, คือเยื่อเนื้อของศาสนา.

เปรียบเหมือนกับไข่มุกที่มีประโยชน์. ส่วนอาการที่สักว่า “เลียง” สักว่า “ทำบุญ” นั้นยังไม่สำเร็จประโยชน์ก่อน; เป็นแต่เพียงได้บุญเหมาๆ เอาเท่านั้นเอง, ยังไม่แน่นอน. ถ้าจะให้แน่นอน ต้องรู้ให้จริงว่า พระพุทธเจ้าทรงสอนอย่างไร? อะไรเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา? แล้วก็ปฏิบัติ, แล้วก็ได้รับผลของการปฏิบัติจริงๆ เช่นพระพุทธศาสนาสอนเรื่อง “ความยึดมั่นถือมั่น” ก็สามารถที่จะนำมาปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวันอยู่ทุกเวลานาที; เป็นผู้มีความสุขสบายดีตลอดเวลาเหล่านั้น ไม่ว่าจะเป็นเวลาทำการงานหรือเวลาพักผ่อน ล้วนแต่มีความสุขสงบไปทั้งนั้น.

อย่างนี้เรียกว่าผู้ที่เลียงไข่มุกแล้วได้กินไข่มุก, คือ ผู้ที่บำรุงศาสนาแล้วได้รับประโยชน์จากศาสนา, เรียกว่าเป็นผู้ที่ทำบุญด้วยความรู้จักบุญ. แล้วก็ได้รับบุญนั้นมาจริง ๆ.

ทีนี้เพื่อจะให้เข้าใจความข้อนี้ยิ่งขึ้น จะได้วิ-

สัชนาในคำว่า “บุญ” โดยละเอียดออกไป.

คำว่า “บุญ” นี้แปลว่าเครื่องฟูใจก็มี แปลว่า เครื่องชำระชะล้างบาป ก็มี เรามาเอาความสำคัญ กันดีกว่า ความหมายสำคัญอยู่ที่ว่า เป็นเครื่องชำระ ชะล้างบาปนั่นเอง.

ดังนั้นจึงขอให้ทุกคนจำไว้ว่า “บุญ” มีความหมายชั้นสูงสุดว่า เป็นเครื่องชำระชะล้างซึ่งบาป; อย่าเอาแต่ว่าเป็นเครื่องฟูใจ อิ่มใจ สบายใจเลย เพราะว่าอาจจะเป็นเรื่องผิดขึ้นมาไม่ทันรู้ตัวก็ได้

ถ้าถือเอาว่า บุญเป็นเครื่องชำระชะล้างบาป แล้วไม่มีทางที่จะผิด; หรือจะผิดก็ผิดแต่น้อย ยังมีส่วนถูกอยู่นั่นเอง ถ้ามุ่งหมายจะให้ เป็นเครื่องชำระชะล้างซึ่งบาป. เป็นอันว่า เราถือเอาใจความของคำว่า “บุญ” นี้ว่า “เป็นเครื่องชำระชะล้างซึ่งบาป”.

ทีนี้ จะพิจารณาถึง “บุญ” นั้นอีกต่อไป ในฐานะเป็นเครื่องชะล้างซึ่งบาป. เปรียบเหมือนกับว่า เราใช้น้ำอาบล้างตัวเราให้สะอาด; บางคนไม่ค่อย

จะมีการพิถีพิถันอะไร; ใช้น้ำโคลนอาบ เพราะไม่มีน้ำสะอาดจะอาบ, ใช้น้ำโคลนขุ่นๆ อาบ นี้ก็มีอยู่พวกหนึ่ง. อีกพวกหนึ่งก็ใช้น้ำที่ละลายด้วยน้ำหอม, เครื่องหอมต่าง ๆ อาบ นี้ก็พวกหนึ่ง. ทีนี้อีกพวกหนึ่งเป็นพวกสุดท้ายคือ พวกที่อาบด้วยน้ำที่สะอาด, ใช้สบู่และน้ำที่สะอาดรวมกัน.

ลองคิดดูเถิดว่าคนหนึ่งอาบน้ำโคลนจะสะอาดได้สักเท่าไร คนหนึ่งอาบน้ำร่ำด้วยแป้งหอมจะสะอาดได้สักเท่าไร อีกคนหนึ่งอาบด้วยน้ำที่ใสสะอาด ใช้สบู่ที่ถูกต้อง แล้วจะสะอาดได้สักเท่าไร มันต่างกันอยู่ ๓ อย่าง อย่างนี้.

คนที่อาบน้ำโคลนเพราะไม่มีน้ำอื่นจะอาบ; อาบเสร็จแล้วก็ยังมีน้ำโคลนติดอยู่ที่ตัว; แม้แต่จะเอาน้ำโคลนล้างเท้า เท้าก็ยังเปื้อนโคลนอยู่นั่นเอง. ถ้าอาบด้วยน้ำที่ปนด้วยเครื่องหอม เมื่ออาบเสร็จแล้วก็มิใช่ของเครื่องหอมนั้นเองติดอยู่ที่เนื้อที่ตัว. ถ้าอาบด้วยน้ำที่ใสสะอาด ลูบไล้ด้วยสบู่ แล้วล้างด้วย

น้ำที่ใสสะอาด ก็ไม่มีอะไรติดอยู่ที่เนื้อที่ตัว เป็นเนื้อตัวที่สะอาด.

เราจึงเห็นได้ว่า ในตัวอย่าง ๓ อย่างนี้ เป็นการล้างหรือการอาบที่ไม่เหมือนกัน. จะต้องระวังให้ดี ๆ ว่ามันไม่เหมือนกัน. อาบน้ำโคลนเสร็จแล้วก็มีโคลนติดตัว. อาบน้ำแป้งหอมเสร็จแล้วมันก็มีแป้งติดตัว. อาบน้ำที่สะอาดเสร็จแล้วมันก็ไม่มีอะไรติดตัว.

เมื่อเปรียบเทียบการอาบน้ำล้างตัวกับการทำบุญ แล้วการทำบุญก็มี ๓ อย่างเช่นเดียวกัน; ทำบุญเหมือนกับการอาบน้ำโคลน ก็คือ *พวกที่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตเอามาทำบุญให้ทาน*, ฆ่าวัว ฆ่าไก่ เลี้ยงสุรายาเมา, ทำตามประสาของคนทีเห็นแก่ปากแก่ท้อง ก็เห็นแต่เรื่องกินเป็นใหญ่; แล้วก็ฆ่าสัตว์ทำบุญหรือว่าทำบุญอวดคน คือทำบุญเอาหน้าเป็นการค้ากำไร. อย่างนี้มันเหมือนกับว่า บุญนี้เหมือนกับน้ำโคลน คนนั้นจึงได้ผลเหมือนกับอาบน้ำโคลน.

คนอีกจำพวกหนึ่ง *ทำบุญด้วยอุपाทาน ยึด*

มันถือมันในบุญเมอบุญเมอสุวรรณควิมานเป็นต้น. ถ้าทำบุญด้วยความคิดอย่างนั้น เรียกว่าเหมือนกับ อาบน้ำด้วยน้ำที่เจือด้วยแป้งปูนต่างๆ ที่เป็นของหอม.

มาถึงคนประเภทที่ ๓ คือ คนที่ทำบุญเพื่อจะ ละเสียดซึ่งความยึดมั่นถือมั่น, ไม่ให้มีความยึดมั่น ถือมั่นสิ่งใดว่าเป็นตัวเราหรือว่าของเรา. ทำให้กิเลสหมดไปจากสันดาน; อย่างนี้เหมือนกับคนที่อาบน้ำสะอาด; เมื่ออาบน้ำที่สะอาด มันก็เป็นเนื้อเป็น ตัวที่สะอาด; บุญนั้นจึงเป็นบุญที่เหมือนกับสบู่หรือน้ำ ที่สะอาด.

ทบทวนใหม่อีกครั้งหนึ่งว่า บุญชนิดที่หนึ่ง เหมือนกับน้ำโคลน. บุญชนิดที่สองเหมือนกับน้ำ แป้งหอม ส่วนบุญชนิดที่สามนั้น เหมือนกับน้ำที่ สะอาด. ใครอาบน้ำอย่างไหนก็ย่อมจะได้ผลที่ต่าง กัน, ไม่เหมือนกันเลย ทั้งที่เรียกว่า “น้ำ” เหมือนกัน และ “อาบ” เหมือนกัน; แต่อาบแล้วได้ผลไม่เหมือนกันเลย; เพราะคนหนึ่งอาบน้ำโคลน คนหนึ่งอาบน้ำ

แป้งหอม คนหนึ่งอาบน้ำที่ใสสะอาด. คนหนึ่งทำบุญเหมือนโคลน. คนหนึ่งทำบุญเหมือนแป้งหอม, คนหนึ่งทำบุญเหมือนน้ำที่สะอาด, เพราะฉะนั้นบุญนั้นจึงไม่เหมือนกัน.

เพื่อให้เข้าใจเรื่องนี้ดีขึ้น ควรจะระลึกนึกถึงพระพุทธรูปที่ไดยกขึ้นไว้เป็นนิกเขปบทข้างต้นนั้นว่า; “*เอตํ ภยํ มรณเณ เปกฺขมาโน*”: เมื่อเพ่งเห็นภัยในความตาย; *ปุณฺณานิ กยิราถ สุขาวหานิ*: ท่านทั้งหลายจงกระทำบุญ อันจะนำสุขมา นี้อย่างหนึ่ง เป็นคำกล่าวของพวกเทวดา; *โลกามิสํ ปชเห สนฺติเปกฺโข*: ท่านทั้งหลายจงละเรื่องโลกามิส เพ่งหวังต่อสันติเกิด. นี้เป็นคำตรัสของพระพุทธเจ้า.

ขอทบทวนใหม่ว่าพวกเทวดามาเฝ้าพระพุทธเจ้าแล้วทูลว่า; เขามีความเห็นว่ “ถ้าเห็นภัยอันตรายในความตายแล้วให้รีบทำบุญ” พระพุทธเจ้าก็ตรัสว่า “ถูก, แต่เราไม่ว่าอย่างนั้น” เมื่อเทวดาทูลขอให้พระพุทธเจ้าตรัสว่าเป็นอย่างไร; พระพุทธเจ้าก็ตรัสว่า

“เมื่อเพิ่งเห็นภัยในความตาย จงรีบละเหยื่อใน
โลกเสียแล้วเพิ่งหวังต่อสันติเกิด” เทวดาต้องการ
ให้ทำบุญ; แต่พระพุทธเจ้าว่าให้ละเหยื่อในโลกเสีย;
ความข้อนี้นั้นจะเหมือนกันหรือจะต่างกันอย่างไร
ขอให้ลองพิจารณาดู.

ถ้าผู้ใดมีสติปัญญาละเอียดลออ รอบคอบ
สุขุมพอ ก็จะเห็นได้ว่า มันไม่ถึงกับต่างกันเสียทีเดียว;
เพราะว่าเทวดานั้นว่า “ให้ทำบุญ”, บุญก็มีถึง ๓ อย่าง;
ทำบุญเหมือนกับน้ำโคลน, ทำบุญเหมือนกับน้ำแป้ง
หอม, ทำบุญเหมือนกับน้ำที่สะอาด. ทำบุญเหมือน
กับน้ำที่สะอาดนี้ก็เป็นการชำระชะล้างกิเลสอยู่แล้ว;
แต่ว่าพวกเทวดาจะรู้ถึงข้อนี้หรือหาไม่ ก็ไม่ทราบ; แต่
ก็ได้ใช้คำว่า “บุญ” ซึ่งเป็นชื่อของสิ่งที่ล้างบาปด้วย
เหมือนกัน.

ส่วนพระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า “ให้ละเหยื่อใน
โลกเสีย แล้วเพิ่งหาแต่สันติเกิด” นี้ก็หมายความว่า;
ทำจิตให้สะอาดอย่าไปเกี่ยวข้องกับเหยื่อในโลก

แล้วอยู่ด้วยความสงบเกิด; มันก็เป็นบุญประเภทที่เหมือนกับน้ำที่สะอาดอยู่แล้วนั่นเอง เพราะว่าบุญประเภทที่เหมือนกับอาบน้ำ ล้างสบู่น้ำที่สะอาดนี้ก็คือ ทำบุญเพื่อละความยึดมั่นถือมั่นนั่นเอง.

“การทำบุญเพื่อละความยึดมั่นถือมั่น”

นั่นก็มีความหมายอย่างเดียวกันกับข้อที่ว่า “ละเหยื่อในโลกเสีย แล้วเพ่งหาแต่สันติเกิด” แต่พระพุทธองค์ไม่ได้ตรัสเอ่ยถึงคำว่า “บุญ” ไปตรัสเอ่ยถึงว่า “ให้ละเหยื่อในโลก” นี้ก็เพื่อให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้กำกวม เพื่อไม่ให้ตื่นได้ในคำว่า “บุญ” ซึ่งมักจะเข้าใจผิดและหลงใหลกันไปในทางที่ผิด จนถึงกับทำบุญเหมือนกับน้ำโคลนทางหนึ่ง, อีกทางหนึ่งก็ทำบุญเหมือนกับน้ำแป้งหอม, ไม่มีใครทำบุญด้วยความคิดว่าเหมือนกับน้ำที่ใสสะอาด ชำระล้างให้สะอาดอย่างเดียว.

ทายกทายิกาทั้งหลายที่เกี่ยวแห่กันไปแห่กันมา ทำบุญบ้านนั้น เมืองนี้, วิ่งไปวิ่งมา ขึ้นรถลงเรือ, นี้

คิดดูเถิดว่าตัวเองทำบุญด้วยความหวังประเภทไหน. ส่วนใหญ่ก็คงจะทำบุญด้วยความหวังว่าจะได้บุญ, มีอุปาทานในบุญ เพื่อได้สวรรค์วิมาน; แล้วก็มืออยู่ไม่น้อยเหมือนกันที่ทำบุญเอาหน้า, อุตส่าห์เที่ยวทำบุญอวดคนถึงเมืองนั้น เมืองนี้ เมืองโน้น, เที่ยวทำบุญเอาหน้า อย่างนี้ก็มืออยู่ไม่น้อยเหมือนกัน.

บางคนถึงกับลงทุนทำบาป, หลอกหลวงเอามาเรียไรเอามา, ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตเพื่อเอามาทำบุญอย่างนี้ มันก็เป็นการทำบุญเหมือนกับน้ำโคลน ที่ทำไปเพื่อเอาหน้าหรืออวดคน : หรือลงทุนที่เป็นบาป นี่ก็คือทำบุญเหมือนกับน้ำโคลน.

ถ้าทำบุญด้วยใจที่เชื่อในบุญล้วน ๆ และทำบุญไปตามวิธีที่ถูก, มันก็เหมือนทำบุญที่รดด้วยน้ำแป้งหอม ทำให้ชื่นใจได้, แต่ก็ไม่ใช่ความสะอาด, แม้ว่าจะเอาแป้งหอมมาทาที่เนื้อที่ตัวให้มันหอม มันก็ไม่ใช่ความสะอาด, มันสกปรกอยู่ที่เยื่อของของหอมนั่นเอง; แต่มันเป็นของหอม, เป็นเยื่อที่มีกลิ่นหอม, จึง

ชื่อว่า เป็นความไม่สะอาดที่มีกลิ่นหอม.

ใครเคยทำบุญด้วยความบริสุทธิ์ใจว่าจะละความถือมั่น ยึดมั่น ว่าตัวกู ของกู ดูจะหายากเต็มที่ ก็ปรากฏว่าแมที่นั่งอยู่ที่นี้ก็ดูเหมือนจะมีใครจะสมัครใจปิดทองหลังพระ อยากจะปิดทองหน้าพระ อยากจะ让他เห็นนั้น ถ้าใครปิดทองหลังพระ ก็จะหาว่าเป็นคนโง่ ไปปิดตรงที่ใครไม่เห็น นี่ก็เพราะว่าคนเหล่านั้นยึดมั่นในบุญ ไม่ได้ทำบุญเพื่อละความยึดมั่น ถือมั่น แต่มีความยึดมั่น ถือมั่นในการทำบุญ ไม่ได้ทำบุญเพื่อละความยึดมั่น ถือมั่นจึงไม่ยอมปิดทองหลังพระ ปล່อยให้หลังพระไม่ได้ปิดทองสกปรกอยู่อย่างนั้นเอง ไม่มีใครเอาใจใส่.

บรรดาที่นั่งอยู่ที่นี้ ใครบ้างมีใครบ้างมีความสมัครใจ, แน่ใจ ที่จะปิดทองตรงที่หลังพระ แล้วก็ขอให้รู้ว่า คนนั้นแหละเป็นคนที่กำลังพยายามที่จะละความยึดมั่นถือมั่นเสีย; ไม่ต้องการจะเอาหน้า เอาเกียรติอะไร จึงสมัครที่จะปิดทองให้ครบถ้วน ให้บริบูรณ์ ตรง

ที่เขาไม่ติดกัน ตรงที่หลังพระนั่นเอง. เพราะมีความเข้าใจถูกต้องว่าเราไม่ได้ทำบุญเอาหน้า จึงสามารถที่จะปิดทองหลังพระได้.

ด้วยเหตุนี้แหละ พระพุทธเจ้าท่านจึงตรัสไว้ตรงๆว่า “จงละเสียซึ่งเหยื่อในโลก และมุ่งหวังแต่สันติเถิด”. เหยื่อในโลกนี้คือความสวยความรวยความเริ่ด อร่อย ความหรูหรา ความมีเกียรติ ความมีหน้ามีตา นี่ก็คือเหยื่อในโลกนี้; หรือว่าตายแล้วไปเกิดในสวรรค์ มีวิมาน มีนางฟ้า บำรุงบำเรอ อย่างนี้ ก็เป็นเหยื่อในโลก. ให้ละเหยื่อชนิดนี้เสีย อย่าไปเห็นเป็นของประเสริฐวิเศษอะไร, แล้วให้ไปหวังแต่ในสันติ คือความสงบ : คือ มีจิตใจสะอาด สว่าง สงบ นั่นเรียกว่า สันติ; ให้ไปหวังในข้อนั้น.

อย่าได้ไปหวังในเรื่องความสวย เรื่องรวย เรื่องเริ่ดอร่อยทางเนื้อทางหนัง ทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย ในสวรรค์วิมานอะไรที่ไหน. ไม่เมาบุญ ไม่เมาสวรรค์แล้ว อย่างนี้เรียกว่า

เป็นผู้ละเหยื่อในโลกเสียได้แล้ว และเป็นผู้หวังแต่ในสันติคือความสงบ ดังพระพุทธเจ้าท่านตรัสไว้ อย่างที่ว่า “ถ้าเห็นว่าชีวิตนี้เป็นอันตราย ไม่เท่าไรก็จะต้องแตกตายลงไปแล้ว ก็ให้รีบละเหยื่อในโลกนี้เสีย แล้วเพิ่งหวังแต่สันติเถิด” ดังนี้.

ส่วนพวกเทวดานั้นกล่าวว่า “ให้รีบทำบุญเข้าให้รีบทำบุญเข้า; เพราะจะนำความสุขมาให้”. ถ้าใครไม่เข้าใจในคำพูดเหล่านั้นแล้ว ก็คงจะทำบุญชนิดที่เป็นน้ำโคลนเข้าก็ได้, หรือคงจะไปทำบุญชนิดเอาหน้าเอาตามากกว่า เพราะว่าต้องการจะสวย จะรวย จะดี จะเด่น จะไปเกิดในสวรรค์วิมาน.

โดยเหตุฉะนี้แหละจึงได้กล่าวคำว่า “บุญๆ” นี้ ฟังยาก กำกวม เฉลอเข้าเป็นเรื่องที่น่าเวทนาสงสารไปก็มี; แต่ถ้าพูดว่า “จงละเหยื่อในโลกเสีย แล้วเพิ่งหาสันติเถิด” อย่างนี้ไม่มีทางที่จะผิดได้, ไม่มีทางที่เข้าใจผิดได้.

ดังนั้น จึงได้กล่าวให้เป็นที่เข้าใจกันว่า ให้ฟัง

ให้ดี ๆ สำหรับคำว่า “บุญ บุญ บุญ” นี้ มีทางที่จะผิดได้; ส่วนคำว่า “ไม่ยึดมั่นถือมั่น” นี้ ไม่มีทางที่จะผิดเลย.

แต่ถ้าเราจะใช้คำว่า “บุญ” กันต่อไป ก็ขอให้เข้าใจไว้เสมอว่า บุญนี้อย่างน้อยก็มี ๓ ชนิด, หรือ ๓ ชั้น, ๓ ระดับ. บุญที่เหมือนน้ำโคลนนี้ก็อย่างหนึ่ง อาบแล้วตัวก็ยังเปื้อนโคลน. บุญที่เหมือนกับน้ำแป้งหอมนี้ก็อย่างหนึ่ง อาบแล้วตัวก็ยังเปื้อนอยู่ด้วยเครื่องหอมเหล่านั้น. อีกอย่างหนึ่งบุญเหมือนกับน้ำที่สะอาด. ใช้สบู่ที่ดีเข้าช่วย, แล้วล้างด้วยน้ำที่สะอาด, อย่างนี้ อาบแล้วไม่มีอะไรติดอยู่ที่เนื้อที่ตัว.

คำว่า “บุญ” เป็นชื่อของเครื่องล้างบาป. เครื่องล้างบาปก็มีความหมายอยู่เป็น ๓ ชั้นอย่างนี้, จงระวังให้ดีอย่าให้เสียทีที่ได้เห็น้อยมากเปลืองมากและเสียเวลามาก แล้วไปได้บุญชนิดน้ำโคลนเข้าก็มี. ได้บุญชนิดที่ทาน้ำแป้งน้ำปูน น้ำอบ สักว่าให้หอม ๆ เพื่อหลอกคนอื่น. หลอกตัวเองอย่างนี้ก็มี.

ควรจะทำบุญชนิดที่ว่าเป็นเครื่องล้างบาป
โดยแท้จริง. คือ เหมือนกับอาบน้ำที่สะอาด แล้ว
 ชำระชะล้างความเข้าใจผิดความมัวเมาความหลง
 ใหล เหล่านั้นออกเสียได้. นั่นแหละจึงจะเป็นบุญ
 ที่ถูกตรงตามความหมายในพระพุทธศาสนา.

ถ้าในพระพุทธศาสนานี้มีคำสอนข้อไหน,
 ประโยคไหน, ที่ไหน, ว่า “ให้ทำบุญ” แล้ว ก็จงหมาย
 ความว่า ทำบุญชนิดที่ล้างบาปได้จริง อย่าให้เหมือน
 พวกเทวดาที่พูดว่าทำบุญ แล้วอะไรก็ยังไม่รู้, อาจจะเป็น
 เรื่องสวย เรื่องรวย เรื่องหอม เรื่องเข้ายวน
 เรื่องหลงใหลลุ่มหลงไปก็ได้; อย่างนั้นมันเป็นเรื่อง
 ของเทวดา ซึ่งมักจะชอบอย่างนั้น.

แต่พุทธบริษัทนั้นต้องการบุญ ชนิดที่ล้าง
 บาปได้ แล้วบาปคือกิเลสทั้งหลายที่ทำให้จิตใจเศร้า
 หมอง; เพราะฉะนั้น บุญต้องเป็นเครื่องช่วยชำระ
 ล้างใจอย่าให้เศร้าหมอง.

ถ้าทำบุญเพื่อเอาหน้า มันก็เศร้าหมอง คือ

เศรษฐีหมองด้วยทิวาภิ มานะ กิเลส ตัณหา ขึ้นมาอีก. ทำบุญอวดคนอย่างนี้ มันก็มีกิเลสอวดคนนั้นแหละ เป็นเรื่องเศรษฐีหมองเกิดขึ้นมาใหม่ อย่าได้ทำบุญเอาหน้า อย่าได้ทำบุญอวดคนเลย; ถ้าถึงกับฆ่าสัตว์ตัดชีวิตมาทำบุญอย่างนี้ด้วยแล้ว มันก็ยิ่งร้ายกาจลงไปอีก คือจะยิ่งกว่าน้ำโคลน. มันจะกลายเป็นโคลนแท้ๆ.

คนที่อาบน้ำโคลนแท้ ๆ นั้น จะสะอาดได้อย่างไร? ขอให้ลองคิดดูอยู่เฉยๆ ยังสะอาดกว่า; ไปเอาโคลนมาอาบเข้ามันก็สกปรกมากกว่าเดิม. เหมือนกับคนธรรมดาไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตมันก็ยังไม่บาปอะไร; แต่พออยากจะทำบุญอยากจะทำหน้าขึ้นมาไปฆ่าวัว ฆ่าควาย ฆ่าหมู ฆ่าไก่ มาทำบุญ อย่างนี้ มันก็เท่ากับไปเอาโคลนมาอาบ; แล้วมันจะสะอาดอย่างไร. มันจะสวยที่ตรงไหน; มันจะสวยมันจะสะอาดได้ก็แต่ในระหว่างพวกที่มีความเห็นชนิดนั้นด้วยกัน, คือพวกที่เห็นแก่กิน เห็นแก่ปากแก่ท้อง แก่ความสนุกสนานเอร็ดอร่อย ด้วยกันเท่านั้น ที่จะเห็นว่า นี่ดี.

ส่วนผู้มีปัญญา เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่า
นี้ไม่ไหว นี้ไม่ใช่ทำบุญเลย; แต่เรายังเรียกว่าบุญ
คือเป็นบุญปลอม. บุญที่เหมือนกับน้ำโคลน ที่เอามา
อาบเข้าแล้วมันก็ยังเปื้อนโคลน.

หรือ แม้แต่บุญที่เหมือนกับอาบน้ำแป้งหอม
อาบแล้วมันก็ยังมิเยื่อแป้งหอม, เยื่อน้ำหอมติดอยู่ที่
เนื้อที่ตัว หาได้สะอาดแท้จริงไม่. ต่อเมื่อทำบุญชนิด
ที่ว่า ล้างด้วยน้ำสะอาด, ใช้เครื่องซักฟอกที่ถูกต้อง
แล้วล้างด้วยน้ำสะอาด, มีร่างกายสะอาดแล้ว, จึงจะ
เรียกว่าบุญ เหมือนกับน้ำที่ใสสะอาดอย่างที่พระพุทธ-
เจ้าท่านตรัสไว้ว่า “ธรรมะนี้เหมือนกับน้ำที่ไม่มี
ตม : *ธมฺโม รหโธ อทุกตม*”

ช่วยกันจำไว้ให้ดี ๆ ว่า ธรรมะนั้นเหมือนกับ
น้ำที่ไม่มีตม, ธรรมะแท้ ๆ ของพระพุทธเจ้านั้น เหมือน
กับน้ำที่ไม่มีโคลนไม่มีตะกอนไม่มีเมือกตม; เมื่อเอา
มาอาบเข้ามันก็ทำให้ตัวสะอาดได้; อาบชนิดนี้แหละ
จึงจะเป็นการอาบแท้จริง. ทำบุญชนิดนี้เป็นอันเดียว

กันกับที่พระพุทธเจ้า ตรัสว่า “ละเหยื่อในโลกนี้
เสีย แล้วเพ่งหาแต่ความสงบเถิด”

เดี๋ยวนี้แม้แต่ทำบุญเอาหน้ากันบ้าง, ทำบุญหลอกลวงเอาเงินเขาบ้างก็มี, อย่างดีก็ทำบุญเพื่อจะผูกพันกันไว้เป็นมิตรกันไว้เอาประโยชน์อย่างนี้ก็มี; อย่างนี้มันยังไม่ใช่บุญอะไร มันเป็นเรื่องลงทุนชนิดหนึ่ง.

ถ้าเป็นเรื่องทำบุญจริง ๆ แล้ว มันต้องเป็นเรื่องล้างบาป, ต้องเป็นเรื่องบรรเทาเสียซึ่งความยึดมั่นถือมั่น ดังธรรมสุภาสิตที่ว่า ทานญจ ยุตุนญจ สมานมาหุ. การให้ทานกับการรับนี้ เป็นของเสมอกัน.

การให้ทานกับการรับพุงในสงคราม มันเสมอกันอย่างไร ? การให้ทานนั้นคือการรับกันกับกิเลส, รับกันกับความยึดมั่นถือมั่น. การให้ทานที่แท้จริงนั้น ไม่ใช่เพื่อแลกเอาสวรรค์, ไม่ใช่แลกเอาความสวยความรวย; การให้ทานที่แท้จริงนั้น เป็นการรับพุง

กับกิเลส. รอบกับความเห็นแก่ตัว รอบกับความยึดมั่นถือมั่นว่า ตัวกู-ของกู, รอบให้กิเลสเหล่านั้นพ่ายแพ้ไป; นั่นแหละเรียกว่าการให้ทาน. ดังนั้นท่านจึงกล่าวว่า การให้ทานกับการรอบนี้เสมอกัน หรือเป็นสิ่งเดียวกัน อย่างนี้ก็ได้.

หรือถ้าจะพูดให้ยืดเยื้อออกไป ก็จะได้เหมือนกันว่า การให้ทานนั้นก็มิว่าศึก. ต้องมีการเตรียม, ต้องมีการฝึกฝน, ต้องมีการสะสมอาวุธ, สะสมเครื่องมือปัจจัยในการรบพุ่ง แล้วจึงจะไปรบกัน.

การให้ทานนี้ก็เหมือนกัน ต้องมีการเตรียมที่ถูกต้อง จึงจะเป็นการให้ทานที่ดี. เมื่อให้ไปได้เท่าไรมันก็ชนะเท่านั้น.

ถ้าให้ไม่ดี คือ รอบไม่ดี มันก็เป็น การพ่ายแพ้, คือเป็นการถอยหลังไปเห็นแก่ตัว, เป็นการลงทุนชนิดหนึ่งไป ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น คือพวกที่ทำบุญเหมือนกับน้ำโคลน, ทำบุญเหมือนกับน้ำแป้งหอม; ส่วนผู้ที่ทำบุญให้ทานเหมือนกับการรบโดยแท้จริงนั้น

เหมือนกับพวกที่ทำบุญอาบรดด้วยน้ำที่สะอาด คือชำระล้างร่างกายนี้ให้สะอาดได้จริง ๆ.

สรุปความแล้ว ก็ได้ใจความว่า บุญนี้มีอยู่ ๓ อย่าง: บุญเหมือนกับน้ำโคลนอย่างหนึ่ง, บุญเหมือนกับน้ำแป้งหอมอย่างหนึ่ง, บุญเหมือนกับน้ำที่ใสสะอาดอย่างหนึ่ง. มีความแตกต่างดังที่กล่าวมาแล้ว โดยละเอียดนั้น. ท่านผู้ใดต้องการบุญชนิดไหน ก็ทำเอาได้ตามใจ, ไม่มีใครว่า ไม่มีใครห้าม.

ที่กล่าวนี้เป็นกรบอกกล่าวให้รู้ว่า มันมีอยู่อย่างไร, ชนิดไหนเป็นอย่างไร ชนิดไหนควรและไม่ควร; ใครอยากตกรนรกก็ไม่มีใครว่า, ใครอยากจะไปสวรรค์ก็ไม่มีใครว่า, ใครอยากจะดับไม่เหลือเป็นนิพพานก็ไม่มีใครว่า. จงเลือกเอาเองตามชอบใจ.

อยากลงนรกก็ทำเหมือนน้ำโคลน, อยากไปสวรรค์ก็ทำบุญเหมือนกับน้ำแป้งหอม, อยากดับไม่เหลือก็ทำบุญเหมือนกับน้ำที่สะอาด.

ดับเสียซึ่งความสำคัญมันหมายความว่า ตัวกูของกูแล้ว ไม่เกิด โลภะ โทสะ ได้อีกต่อไป. มีความสะอาดสว่าง สงบเย็นตลอดชีวิต อย่างนี้เรียกว่าดับเสียซึ่งตัวกูไม่ให้มีเชื้อเหลือ, มีอยู่แต่ความว่างจากกิเลส, ว่างจากตัวตน เพราะไม่มีอะไรที่จะเป็นความทุกข์.

หวังว่าท่านทายก ทายิกาทั้งหลาย คงจะมีความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น ในเรื่องเกี่ยวกับคำว่า “บุญ” จงรู้จักบุญใน ๓ ลักษณะนี้ ว่าบุญเหมือนน้ำโคลนก็มี บุญเหมือนน้ำแป้งหอมก็มี บุญเหมือนน้ำใสสะอาดก็มี.

บุญ ๒ อย่างแรกนั้น ทำไปก็มักจะเหมือนกับการเลี้ยงไก่ไว้ไขให้สุนัขกิน. มีแต่บุญประเภทสุดท้ายเท่านั้น ที่ทำแล้วจะเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากสารอันแท้จริงของการเลี้ยงไก่ คือการบำรุงพระศาสนา.

ในที่นี่เราเปรียบไก่อกับพระศาสนา, เป็นไก่ตัวใหญ่ที่ช่วยกันเลี้ยง ให้มีไขออกมา, คนมีปัญญาก็ได้กินไขนั้น, คนโง่ก็ไม่ได้กิน เพราะไม่สนใจ, ถ้าโง่

มากกว่านั้นก็ไปกินซี่ไก่หรือกินชนไก่ ซึ่งมีอยู่โดย
มาก, คือพวกที่ทำบุญเหมือนน้ำโคลน ทำบุญเหมือน
น้ำแป้งหอมนั่นเอง, ไม่ใช่อยู่ที่ไหนเลย

จงระวังให้ดี ! จงทำบุญให้ได้รับประโยชน์
ให้เป็นประโยชน์ คือให้เป็นประโยชน์อันแท้จริง, เป็น
บุญที่แท้จริง, อย่าได้เสียทีที่เกิดมาเป็นมนุษย์และพบ
พระพุทธศาสนาเลย.

รายชื่อหนังสือธรรมะเล่มน้อย

๑๒ เล่ม เมื่อปี ๒๕๕๒ ประกอบด้วย

๑. ปีใหม่ ต้องดีกว่า ปีเก่า ๒. น้ำพริกถ้วยเดียว แก้ปัญหาได้หมดทั้งโลก ๓. กรรมในพระพุทธศาสนา ๔. นิพพานสำหรับทุกคน ๕. มาเป็นพุทธศาสนิกชนเถิด ๖. กาลามสูตรช่วยด้วย! ๗. ศึกษาวิจารณ์ ๘. โลกอาจรอดได้ แม้เพราะกตัญญูกตเวที ๙. ดับไม่เหลือ ๑๐. เสี่ยงแห่งความไม่มีทุกข์ ๑๑. เสี่ยงแห่งความสงบ ๑๒. อาหารใจ

๑๒ เล่ม สำหรับ ปี ๒๕๕๓ ตามลำดับเดือน ประกอบด้วย

๑. ความสุขปีใหม่...กลิ้งให้ดีกว่าปีเก่า ๒. เป้าหมายชีวิตและสังคม ๓. อุดมคติของโพธิสัตว์ ๔. ยอดแห่งความสุข ๕. การเป็นพุทธบริษัทที่ถูกต้อง ๖. วิปัสสนาระบบลัดสั้นสำหรับประชาชนทั่วไป ๗. ทำบุญ ๓ แบบ ๘. แม่คือผู้สร้างโลก ๙. บุตรที่ประเสริฐที่สุด ๑๐. ดำรงจิตไว้อย่างถูกต้อง ๑๑. ทุกอย่างเป็นเช่นนั้นเอง ๑๒. ดอกสร้อยยแสดงธรรม ๒๔ ฉากของชีวิต

ธรรมะใกล้มือ

- สมัครรับ SMS ข้อธรรมฟรี เฉพาะเครือข่าย AIS
กด *455233300 แล้วกดโทรออก
- ธรรมะ “Twitter” ที่ www.twitter.com/buddhadasa
- ธรรมะดีดี (D³) รับ “ข้อธรรม” และ “เสียงธรรม”
www.facebook.com/buddhadasaarchives
www.facebook.com/book.bia
www.dhamma4u.com
www.bia.or.th
www.life-brary.com
- แอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน ทั้ง iOS และ Android
  - BIA Dhamma eTravel : เที่ยวทั่วไทยให้ถึงธรรม
เปิดพื้นที่ธรรมในหัวใจสำหรับผู้ปฏิบัติธรรมมือใหม่
  - BIA Meditation : สงบจิต พินิจ ภาวนา
สัมผัสสมาธิกับการดับเสียงธรรมชาติ

ธรรมะในสวน ตักบาตรเดือนเกิด

- ทุกวันอาทิตย์แรกของเดือน ที่สวนโมกข์กรุงเทพ
- บูชาพระรัตนตรัย รับศีล และฟังธรรม ตักบาตรแบบครั้ง
พุทธกาล แล้วร่วมกรวดน้ำแผ่เมตตา ร่วมกินข้าวกันบาตร
- เจริญสติภาวนา และกิจกรรมมหรสพเพื่อปัญญา

กระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

เป็นที่รวบรวม ดูแล รักษาและจัดระบบบริการการศึกษา ค้นคว้า เอกสารต้นฉบับและสื่อการศึกษาการเผยแพร่ต่างๆของท่านพุทธทาส ตลอดจนการให้บริการ ร่วมมือสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้าวิจัย พัฒนาเผยแพร่และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านศาสนธรรม การจัดกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างสติปัญญาและจิตใจ ให้เจริญเติบโตจนกล้าแข็งในความ ถูกต้องและดีงามอย่างริ้นรมย์ จนสามารถเป็นผู้ที่อยู่เย็นและเป็น ประโยชน์ยิ่งขึ้น